

E. Javier Sánchez-Cuenca

Quan el va cridar Blake Edwards, Planer es trobava jugant al pòquer amb el segon operador Manuel Berenguer, el director Nicholas Ray i un *senyorito* local, a l'hotel Palace de Madrid. Es tractava d'un descans nocturn durant el rodatge de *Rey de Reyes* i Nicholas Ray els va confessar que n'estava fart, de Bronston, que volia veure una *bailao-ra* descalça anomenada La Chunga per desintoxicar-se i per oblidar tant romà de pa en fonteta. Bronston li havia tret gratis els extrems al ministre Fraga: eren cinc cents soldats (gairebé mig regiment) de lleva, estaven afamats (els donaven un bon panet) i s'estimaven més torrar-se al sol de la serra de Guadarrama abans que no ser al quarter comptant els dies. "El truquen de Hollywood, Mister Planer", va dir un grum emocionat. "Manuel, pensa un nom per batiar el nostre invent", va dir Planer, i se'n va anar a la cabina número cinc. Però ho va dir en anglès amb accent alemany i el *senyorito* local li ho va haver de traduir a Berenguer. Hi havia fitxes sobre les estovalles, per dissimular. Planer va tornar amb cara de pòquer. Estava radiant: "Vol que fotografiï una cosa de Truman Capote titulada 'Desayuno con diamantes' i a Nova York, en primavera, amb Audrey (Hepburn) i amb molt de carrer". Ray va dir: "Tenia entès que la dirigiria Billy (Wilder)". "Sembla que no està lliure", va contestar Planer. Manuel Berenguer li va donar l'enhorabona i hi va afegir: "¿Què et sembla si a l'invent li deim 'Objectiu polifocal Planer-Berenguer?'" (així va passar).

Franz (ara nomia Frank) Planer havia desembarcat a Hollywood després d'una fugida a França que va coincidir, com en el cas de Billy Wilder, d'Ophüls i de tants altres transterrats, amb l'incendi del Reichstag, aquella primera mostra de governant seriós exhibida per l'antic caporal Adolf Hitler. De seguida hi va trobar feina, especialment per la seva aurèola de

retratador exquisit de la Viena imperial a *Liebele* (1933) d'Ophüls, però també com a resultat de l'ajuda de Robert Siodmak i de Douglas Fairbanks Jr. I quan Ophüls, que l'any 1948 vagava amb les butxaques buides per Sunset Boulevard, va aconseguir convèncer el dur cap de la Paramount Bill Goetz, abordant-lo entre els vapors d'uns banys turcs, que era imprescindible rodar una història

amic Siodmak va rebre un imperiós encàrrec de Goetz: "Agafa Burt Lancaster i fes-ne una pel·lícula!" Planer va haver d'oblidar-se d'estàtues barroques, vetlades nocturnes en interiors amb cortines brodades, velluts, randes, piano i bronzos pulits, i endinsar-se de cop en el món de l'hampa. Així va néixer *El abrazo de la muerte* (*Cris cross*), l'obra mestra que va consagrar l'americanització de

Planer, al centre de la imatge

titulada *Carta de una desconocida*, afegint-li "i l'únic director del món que la pot fer sóc jo" ("¿Per què no?", va contestar Goetz) va pensar instintivament en Planer. La pel·lícula va constituir un èxit esclatant i va posar de manifest l'exquisidesa de tots dos: Planer va tornar a retratar subtilment una història hiper-romàntica en aquella enyorada Viena Imperial ara reconstruïda amb cura als estudis californians. Però poc després, el seu

Siodmak i la maduresa del *cine negre*. ¿Per què no acceptar ara, vint-i-tres anys després, un nou *tour de force* en dotze mesos? El pas instantani d'una superproducció d'època a una comèdia sofisticada noaiorquesa era simplement un brillant repte per Franz (Frank) Planer. Al cap i a la fi, un transterrat posseeix una retina capaç de tornar enriquides les imatges més heterogènies capturades al llarg del seu exòde.